

Алла Рогошико

ОСІННЄ РОНДО МІСЯЧНОЇ НОЧІ

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Алла Рогашко
Осіннє Рондо місячної ночі

Передмова

Свято, яке завжди з нами

Якось мені надійшов лист від незнайомої жінки з проханням почитати її роман. Мене здивувало не це, бо такі прохання отримую часто й колись сама зверталася до старших колег. Перед літератором-початківцем постає, наче ніж до горла, дилема: писати чи не писати. Для мене це звучало по-іншому: бути чи не бути. І, отримуючи від когось рукопис, я можу визначити, наскільки творчість важлива для автора, який потенціал у нього. Бо після критики він або повернеться до життя звичайної людини, або вперто працюватиме далі. Навіщо? Щоб оповісти світові щось важливе, подати сигнал: я існую, бо я відчуваю і думаю.

Алла Рогашко з міста Рівне, чий рукопис я отримала, належить, якщо я не помиляюся, до другої категорії. Вона насамперед спостерігач. І, поспішаючи з роботи додому до родини, помічає не лише людей, які чимось відрізняються від інших і тому викликають її симпатію, а й знаки на землі й на небі. Вона відкрита до світу, хоча у своїй скромності, зачаєності, невловимому смутку нагадує пташку, яка самотньо сидить на дереві під холодним вітром. Сили їй додає віра в те, що сонце врешті засяє і зігріє весь світ теплом. Не лише її, а й інших птахів, які десь так само сидять на безлистих деревах і потребують тепла. Таке ставлення до життя дуже важливе, бо допомагає протистояти долі, вірити в перемогу над темрявою.

...Молода жінка їде до Львова з села, щоб зустріти свою долю. Назустріч Святу. Жодного побутовізму, приземленості, бо Львів – це свято, яке завжди з тобою. Щодня. У дощ і в спеку. Це зрозуміло, про це написано вже багато книжок. Але Люба, героїня роману, відчуває над собою те, що колись знали наші предки, – Незворотність долі, або ж Фатум. Нереалізовані надії, трагічні помилки, злочини – все це впливає на життя нащадків. Якщо справедливість не перемогла в

минулому, вона здійсниться в майбутньому. Сучасна людина забула про своє коріння, не цікавиться родинними історіями, а тому всілякі збіги й повтори або не помічає, або вважає містиккою. Тому Алла не сучасна, але й не колишня. Для неї і для її героїнь однаково звичні як довга сукня з корсетом, так і шорти з футболкою. І коли загадкова стара жінка в чорному питає: «Котра година?», то здебільшого не отримує відповіді. Бо час – для тих, хто не вміє чекати. Що ж, у кожного свої стосунки з часом. У героїні роману «Осіннє Рондо місячної ночі» ці стосунки містично-романтичні. І, попри все, вона розплутує складні вузли людських стосунків досить довго, перш ніж просто їх розрубати. Хоча добрій і співчутливій людині це нелегко. Але є принципи, один із яких – не дозволяти іншим розпоряджатися твоєю долею. Для письменника, який вступає у літературний процес, це дуже важливо.

В українській жіночій белетристиці постійно з'являються нові імена. Містика є чи не обов'язковим елементом оповіді, хоча здебільшого це данина моді або відсторонена позиція автора, хто не є, як то кажуть, містичною натурою. У Алли Рогашко містика органічна. Вона бачить те, чого не бачать інші. І при цьому дивується: чому ви цього не бачите? Не чуєте голосів, які благають про порятунок? Це викликає довіру до її письма.

Питання майстерності зараз у автора мусить бути на першому місці. Такий шлях проходить кожен письменник, головне, щоб він не урвався й кожна книжка підіймалась на ще один щабель.

Сподіваюсь, читачами першого роману Алли Рогашко стануть жінки й чоловіки, яких не влаштовує приземлене існування, які хочуть кохати і бути коханими, а не імітувати це найглибше із почуттів. Які бажають цього іншим, а не лише собі. Закохані, які потонули у мертвій підземній ріці, що нею стала Полтва у Львові, – їх важко забути. Як і обличчя, що на мить промайнуло у віконці львівського трамваю. А якщо десь вас стара жінка у чорному зупинить на вулиці й питає, котра година, ви одразу згадаєте цю книгу. Принаймні, я такого боюся, бо мешкаю у Львові. Коли текст

починає входити в реальність – це магія. Автора такого тексту слід сприймати серйозно. Він може подарувати свято і може його скасувати, коли це свято не потрібне.

Утім, не буду лякати майбутніх читачів. Львів – наш Париж і наш Відень, і українські письменники зараз дуже потужно вводять це місто в літературний обіг.

Галина Пагутяк

Цього роману могло не бути, якби не моя
непояснимо-сильна любов до Львова.
Дякую, тобі, Львове, за те, що даруєш
моїй душі натхнення, що даєш сили жити
далі, незважаючи ні на що...

* * *

Я житиму доти,
допоки горіти буде
долоні твоєї дотик...

Дмитро Павличко

Із розмови двох янголів (Замість передмови)

Слухай... уяви собі: глуха ніч... на чорному небі красується повня... саяво запаленого ліхтаря злегка освічує мокру від дощу бруківку... під ліхтарем – Він і Вона... Уявляєш? А ще – звучить Музика. Усе це разом – то є Рондо.^[1] Осіннє Рондо місячної ночі, що повторюється знову і знову. Ти чуєш? Дивовижно, правда? Що може бути ліпше за це виняткове єднання?... Ти їх бачиш? Які вони милі, правда? Так любо дивитись на них... Але... що це? Чи хто?! Якась незвідана химерна сила неначе шкребеться крізь усю цю красу і благодать, щоб розтоптати, знищити, занапастити те світле й чисте, що звучить у Рондо... Нащо це потрібно їй? Либонь, живиться тим, що руйнує все справжнє і прекрасне, і лиш тому продовжує існувати? А... котра година?... Може, то не ніч? Не ніч, а день насправді, просто темно як уночі... Хто би сказав, котра тепер година?... Просте, здавалось би, питання губиться в мороці, і відповіді не знайти нізащо у цьому житті... У цьому? Що значить «у цьому»? Яке ж іще може бути життя?... Хтозна, якесь *інше*... Слухай, а що то за вулиця? Зовні схожа на вузьеньку, затишну львівську вуличку, але... щось не те із нею. Якась вона *не така*, ця вуличка. Неначе мертва... так... звісно, мертва: будинки сірі і закинуті, замість вікон зяють нерівні діри, а в них – примарна чорнота... Дерев тут теж мертві. Голі й мертві... Ліхтар щез... Що стало з вулицею? Мабуть, химерна сила вдерлася сюди і зруйнувала всю красу... А що нині за пора? Ніби схоже на весну. Так, це точно весна, на деревах – квіти. Якісь вони чудні й так неприродно звисають із гілля... Так, нині весна. Однак... чому таке гостре відчуття осені? Звідки воно? Уже навіть чути її запах – запах осені... І листя сухе зашурхало під ногами... Як же боляче від цього шурханьня... Чи то насправді не листя? Що це за звуки?... Щось вони нагадують... але що?... Не можу збагнути... Гм. Дивно все це...

Дивись, квіти на деревах скручуються! Що це з ними? Утім... дерева ж мертві, отже, і квіти мусять бути неживі... Та-а-ак, оце-то місцина... І як сюди занесло цю безталанну? Чому поряд Неї немає Його? Немає Його і їхньої Музики! Є лиш Вона... наодинці з цією химерою. Рондо місячної ночі зруйновано вщент... Слухай, але ж Вона виплутається з усього цього безумного плетива, так уміло зведеного химерою?! Химерою... То вона є чи її не існує насправді? Хтозна... Може, все це лиш марево... А Вона... Вона сильна, то я знаю точно. Утім... передбачити будь-що важко, бо ця химера теж сильна. Та й руйнувати значно легше...

Розділ I

Львів. 1891 рік

Весною до Степана прийшло кохання. Воно вибухнуло в його серці так раптово й неждано, як грім серед ясного сонячного неба. Все почалося з музики. Якось по обіді він викроїв трохи часу для прогулянки. Бо справ завжди купа, а тут така весна буяє! Поволі чимчикував вуличками міста й насолоджувався дивом, дарованим весною. Аж раптом слух уловив чарівну музику, що линула десь звіддалік. Хтось виконував на фортепіано Шопена. Степан забув про все на світі: куди йшов, про що думав щойно, ущент стерлись із пам'яті проблеми, які діймали його останнім часом, – і щодуху помчав до тієї вулиці, звідки линула музика.

Він підійшов ближче, до самого паркану, за котрим височів невеличкий двоповерховий будинок, красиво обплетений виноградною лозою і щедро обсаджений перед фасадом тюльпанами. Одне з вікон другого поверху було прочинене, і саме звідти лунала музика.

Парубок став у тіні дерева, заплющив очі й з насолодою поринув у дивовижні мелодії, що відтворювались клавішами інструмента. Він обожнював музику: коли слухав її, здавалось, душа возносилась десь у небеса й парила в благодаті, понад усім земним і несуттєвим.

То музикувала панянка, він точно це знав. *Так* може музикувати лише жінка – трепетно й обережно, душею відчуваючи і проживаючи кожну ноту, кожен звук.

Степан не може сказати точно, скільки там пробув – здавалось, цілу вічність, аж поки не стихла музика. Та йти не збирався. Він мусить побачити ту, хто так нещадно покраяла його душу дивними мелодіями! Мусить!

Немов у відповідь на благаання його серця, вікно розчинилось навстіж, і в ньому з'явилась юна особа жіночої статі років сімнадцяти у світло-блакитному вбранні. Лиш тільки він глянув на неї – серце защемило так, наче в нього справді влучила стріла Амура.

Це була така краля! Справжня Богиня краси! Її чорні, як смола, локони гойдалися від кожного поруху, наче натягнені пружини, обличчя палахкотіло якимось винятковим світлом, здавалось, найясніша зоря спустилась з небес, аби осяяти її образ.

Степан зачаровано дивився на кралю, і серце запекло в грудях, наче розжарений на вогні шмат заліза.

– Сестричко! Ходи ж до мене швидше, любя, скажу тобі щось! – окликнула вона приємним дзвінким голоском – точно свіжий струмок полився на Степанову душу.

– Чекай, Софіє, зараз прийду! – гукнуло у відповідь дівча років десяти, яке колихалось на гойдалці.

Панянка постояла у вікні, виглядаючи на сестру й, зачинивши його, зникла.

Софія... Яке ж славне ім'я!

Степан провів поглядом дівчинку, яка зіскочила з гойдалки й побігла, весело підстрибуючи, додому. Замріяно потупцявши ще якийсь час під деревом і згадавши нарешті про справи, він пішов своєю дорогою.

Направду, справ він мав цілу купу: статтю про будівництво електростанції^[2] треба здати редактору до кінця робочого дня. А писати її він ще й не починав, хоч був на будівництві кілька днів тому. Окрім того, мусить забігти до професора Конопенка з Наукового товариства. Той обіцяв йому дати можливість послухати одну з його доповідей. Теми, які підіймав у своїх працях Конопенко, Степана хвилювали. Він хотів узяти інтерв'ю в професора й розлого написати про його діяльність. І хоч такого завдання Степанові редактор не давав, проте парубок дуже цього прагнув. Він був переконаний, що тема збереження довкілля завжди актуальна й потрібна. А цими днями до Львова приїздить Іван Франко, буде

лекцію читати.^[3] Він мусить потрапити на неї, бо глибоко поважає цього письменника.

Спершу Степан побіг до редакції, щоб швидко написати і здати запланований матеріал. А вже потім помчав до Наукового товариства. Попри навантаження роботою, у думках постійно зринав образ кралі Софії, що музикувала Шопена. Її миле личко, легкі порухи рук, волосся картинками спливали перед його очима, а дзвінкий приємний голос лунав, здавалось, десь зовсім поряд. Це добряче відволікало, проте відчуття були приємними та теплими. Повернувшись додому пізно ввечері, він не мав спокою до самої ночі.

Наступного дня, прогулюючись так само по обіді з другом Яковом, потягнув його до тієї вулиці: а раптом вона знов музикує? Та другові про свої наміри й бажання нічого не сказав.

– Хто тут мешкає? – сповільнивши ходу, ніби між іншим, спитався він у Якова, коли вони простували повз будинок чорнявої красуні.

– Знатне польське сімейство. Ти повинен знати графа Полонського – він політикою надто захопився останнім часом, про нього чути на кожному кроці.

– Так-так, справді, знаю! – Парубок згадав, як нещодавно писав про цього політика-початківця коротку замітку в розділ новин.

– А дочки їхні – такі кралі, що світ не бачив! – завзято продовжував друг, аж раптом уважно поглянув на Степана. – А чому це ти питаєшся?

Степан, не зводячи очей із зачиненого вікна, лиш зітхнув.

– Що, невже втрапив під чари? – лукаво всміхнувся Яків.

– Он же вона! Богиня... – Його обличчя просвітліло, а очі прикипіли до юної красуні, яка сиділа на лавці в тіні розлогого клена, читаючи книжку. – Я мушу з нею познайомитися!

– Не знаю, не знаю, друже, що тобі на то сказати, – хмикнув Яків. – Вона така горда й непідступна... Якщо раптом обдарує тебе крижаним поглядом – то вже буде тобі щастя. А про більше – годі й мріяти!

Степан спинився й продовжував зачаровано дивитися на панянку, котра, не помічаючи за парканом юнаків, уважно читала книжку.

– Облиш, друже! Ходімо звідси, а то ще подумають щось недобре про нас!

– Вона буде моєю! – тихо, але впевнено мовив той, не відриваючи свого погляду від кралі.

Яків жалісливо глянув на друга.

– Точно закохався... От же ж халепа так халепа... – співчутливо закивав головою. – Ходімо вже! – Він узяв за плечі Степана й потягнув його за собою.

Уже наступного вечора Степан пішов до будинку Полонських сам. Він жадав бачити Софію. Її образ увесь час бовванів перед його очима, думки про неї не давали спокою. Таке з ним було вперше. Звісно, йому й раніше подобались панянки, він полюбляв залицятися до них, запрошував на каву, на підвечірні дефіляди, але швидко забував не лише їхні імена, а й їх самих. Жодна з них не торкала його душу. Але Софія... Вона була якоюсь винятковою. З першого погляду вона оселилася в його серці, і він розумів, що це навік. Відчував це. Зовсім не думав про те, що її родина знатного роду, а він – такий собі посередній міщанин із не вельми бездоганною репутацією. Йому було байдуже, – аби лиш одним оком глянути на неї, помилуватися, почути її голос та музику, яку творять її ніжні пальчики. *Софія*... Це ім'я солодким медом лилось його вустами, і він повторював його знов і знов...

На подвір'ї було порожньо, вікно – зачинене. Парубок спинивсь під деревом і пильно роздивлявся між залізні пруття паркану, очікуючи побачити панянку чи ж почути її голос. Того вечора не пощастило: довго стояв, аж доки перехожі не почали позиркувати на нього з підозрою, та й сусіди могли подумати бозна-що, тож він мусив піти. Наступного – знову зачаровано слухав, як Софія музикувала на фортепіано, водночас міркуючи, як повернути її

увагу до своєї персони. Думав, утім, так нічого й не надумав. Тому бідняці нічого не лишилось, як чекати слухного випадку.

І він таки трапивсь! То було кілька днів по тому, у суботу. Він, як завше, простував до будинку Софії і раптом побачив її – вона йшла просто йому назустріч! З нею була молодша сестра, котра тримала її попід руку. Ховаючись від сонця під білосніжною парасолькою, вони весело гомоніли про щось і заливалися безтурботним сміхом. То був дарунок з небес!

Степан зупинивсь і не зводив очей із юної Софії, котра поступом Богині плавно прямувала – наче линула – тротуаром. Її витке волосся блищало на сонці, мов шовк, а рум'янець вогнем палахкотів на її білому личку, гармоніюючи з яскраво-червоною квіткою, прикріпленою до сліпуче-білосніжного капелюшка.

Вона відчула його пильний погляд і глянула на нього своїми великими синіми очима, сповненими крижаного осуду. Та вже наступної миті лід у погляді відтанув – мабуть, від пристрасті, що палала в його очах.

Парубок зняв капелюх і поважно кивнув їй, шанобливо схиливши голову й не відводячи від неї очей. Ліву руку він тримав поза спиною, праву ж притулив до грудей, у яких шалено калатало серце. Вона зняковіло відвела свій погляд униз, на бруківку, й пришвидшила ходу.

Тієї миті Степан відчув: *вони будуть разом*. І відчуття це було настільки переконливим, що сумніви, котрі й були заховані десь глибоко в його серці, миттю розвіялись. Її погляд був таким проникливим і красномовним! Тим поглядом вона неначе відхилила перед ним свою душу, водночас доторкнувшись його душі. І хоч тривало це якусь неповну хвилю, для парубка це було цілою вічністю. У душі зародилось щось, що, здавалось, здатне перевернути весь світ, щоб прихилити його до її ніг.

Це було Кохання.

Степан дививсь услід Софії, і гаряча хвиля міцно огортала все його єство. *Вони будуть разом!!!* Тепер він точно це знає!

* * *

Чарівна фортепіанна музика линула плавно і спокійно, водночас занурюючи у вир пристрасті. Софія, заплющивши очі, виконувала Шопена. Вона любила музику Шопена, яка породжувала в її серці якийсь непояснимий, нестримний трепет.

Останніх кілька днів її переповнювало дивне відчуття, ніби ось-ось, зовсім скоро, у її серці оселиться щось таке незвичайно-незрівнянне, сильне, незгасне. Вона не знала достеменно, звідки в неї таке відчуття, але була впевнена, що серце її не зраджує.

Здавалось, нещодавно в її житті все було якось просто й безтурботно, та якоїсь миті у грудях защемило і вона з трепетом почала чекати цих хвилюючих змін. Може, то весна так вплинула на неї? Весна – це ж так чудесно! Усе навкруги пробуджується, квітне, співає й радіє. Ось і в душі її щось неначе пробудилось. Вона розкрилась і заспівала... Так. Усе це весна!

Завершивши твір, вона зіскочила зі стільця й розчинила настіж вікно. Легкий вітерець оповив її обличчя теплою свіжістю. Усміхнулась. *Як добре!*

– Сестричко! Ходи ж до мене швидше, любя, скажу тобі щось! – гукнула вона й, заплющивши очі, ще якусь мить насолоджувалась теплими сонячними променями, що ніжно лоскотали обличчя.

– Чекай, Софіє, зараз прийду! – почувала вона у відповідь.

Мила сестричка! Софія дуже любила її. А вже зараз, із цими змінами в її душі, всі відчуття немов загострилися, примножилися в безліч разів, і їй хотілось негайно виплескувати їх на тих дорогих серцю людей, хто поряд неї, хто люблять її так само. Це дивовижне, неземне відчуття! Здавалось, поза спиною вирости крила і, якщо відірватися хоч на мить від землі, просто підстрибнувши, можна злетіти!

Вона зачинила вікно, поправила фіранку й раптом помітила поряд паркану якусь постать. То був молодий панич. Чому це він там стоїть?

Софія пильно придивилась, ледь відхиливши фіранку. Здавалось, його погляд був спрямований у вікно, де стояла вона.

Як дивно. Він що – стежив за нею? Тієї ж миті її охопив гнів. Яке нахабство – стояти під її парканом і підглядати за нею! Утім, цікавість взяла гору над гнівом, і вона намагалась розгледіти його. На паничеві був світлий плащ, на голові – капелюх, що прикривав темне, відросле до плечей, витке волосся. Він був доволі привабливим.

Софія примружила очі й поправила неслухняне пасмо волосся. У грудях щось ворухнулось. Ат, чому вона має тут стояти й виглядати на якогось пройдисвіта! – спалахнула вмить. Хутко відійшла од вікна, утім, привабливий панич думок її не полишав, аж доки тупотіння сходами дитячих ніг не відігнало їх.

– Ось ти де! Ну нарешті! – весело розсміялась сестричці, яка вбігла до кімнати.

– Що ти хотіла мені сказати? – Дівчинка підбігла до неї й, обійнявши, зазирнула у вічі.

Софія поцілувала малечу у скроню й мовила, не довго думаючи:

– Ясю, любя, ота моя скринька... ти ще хочеш її?

Очі дівчати загорілись від несподіваного щастя.

– Так! Хочу!!! – весело підстрибнула.

– Я тобі її дарую! – задоволено повідомила та.

– Справді? Софієчко, ти не жартуєш? – недовірливо зиркнула.

– Звичайно справді!.. І ту блакитну стрічку, що в ній, теж, – додала.

Малеча кинулась до комоду і вмить дістала з верхньої шухляди дерев'яну скриньку з випаленими на покришці візерунками дивовижних квітів. Відчинила. Усередині лежала акуратно згорнена блакитна стрічка. Дівча перевело свій погляд на старшу сестру, аби ще раз переконатись у твердості її наміру й, побачивши задоволення в очах Софії, знову радісно застрибало.

– Дякую тобі, Софієчко! Я так тебе люблю! – Яся підбігла до сестри й, обійнявши її за талію, міцно притиснулась до неї. – Ти – найкраща у світі сестра!

– Я теж тебе люблю, моя мила! – посміхнувшись, мовила та й відвела погляд у бік вікна. Цікаво, пішов уже той панич чи й досі там стоїть?...

Минуло кілька днів. Софія музикувала на фортепіано, аж раптом на думку спав той панич. Чомусь так закортіло його побачити! Побачити ближче... Може, він знову там, поряд? Підхопилась зі стільця й підбігла до вікна. Ні. Розчаровано зітхнула. Немає. Та й чого б це йому там стояти, під її парканом? Що він, якийсь приبلудний пес, чи що? Він панич. Поважний панич, а не абиякий!

– Ясю, люба, де ти є? – гукнула вона сестру. Взяла гребінець і, ставши коло дзеркала, пильно роздивилась себе з усіх боків. Затим відчинила шухляду комоду, дістала свій найкращий, улюблений білосніжний капелюшок із бежевою шовковою стрічкою й старанно зодягнула його.

– Я тут, Софієчко! – В кімнату вбігла сестра.

– Ходімо, прогуляємося в місто? – запропонувала, поправляючи локони.

– Так, ходімо! Я тільки капелюшка візьму і парасольку, там таке сліпуче сонце!

– Матінку попередь! – мовила навздогін.

Вона задоволено всміхнулась, оцінювальню розглядаючи себе у дзеркалі. Затягнувши тугіше корсет, поправила складки сукні й вийшла з дому, уже на ходу одягаючи мереживні бежеві рукавички, що пасували до стрічки на капелюшку.

Як чудово пахнуть квіти! Вдихнула на повні груди насичене квітковими пахощами повітря й від задоволення примружила очі. Зірвала рожеву квітку та старанно закріпила у стрічку. Поглядом ковзнула за подвір'я. Порожньо...

– Ходімо! – Яся випурхнула з будинку й взяла під руку сестру.

Софія розкрила парасольку, і вони рушили з подвір'я. Дорогою сестричка щось весело гомоніла, проте Софія слухала її якось

неуважно. Погляд наполегливо шукав серед перехожих знайому постать.

Раптом серце обімліло. Он же він іде – просто їм назустріч! Господи... Вона стиснула Ясину руку, яку саме тримала, і весело розсміялась до сестри, ніби нічого й не сталось. Яся, нічого не запідозривши, продовжувала свою оповідь, але Софія вже зовсім не чула змісту. Не чула, бо серце ледь не вистрибувало з грудей.

Ось він, все ближче й ближче до неї – боковим зором стежила... Подивитись... зазирнути йому у вічі! Ні. Вона не сміє... Та чому ж? Ще й як сміє! Вмить підвела свій погляд на панича, намагаючись стримувати розбурхані почуття. Вона мусить зберігати самовладання, гідне її! Та лиш очі її торкнулись його очей... О-о-о... Душа застогнала... Він прекрасний! Який же він прекрасний, Господи! Як пильно дивиться на неї темно-карими очима... Які ж вони глибокі! Уся душа зовні... А погляд... Який чуттєвий і проникливий його погляд! Вона небайдужа йому! Так! Вона бачить це в його очах! У них же все-все видно! О, дякую тобі, Господи! Дякую!!! Обімліле серце пташкою затріпотіло у грудях, душа наповнилась солодкою млістю.

Панич зняв свій капелюх і поважно вклонився їй, не зводячи з неї відверто палкого погляду. Софія опустила вічі й рвучко пришвидшила ходу. Водночас душа заспівала. *Ось воно! Ось чого чекали її душа, її серце! Кохання!.. Яке ж воно прекрасне! Благодатним теплом розливається всередині...*

– Котра година, любочко? – почула раптом за спиною. Здрігнулась. Як невчасно порушили ніжну пісню її душі такою несуттєвою дрібницею...

Озирнулась. Поряд неї стояла висока красива пані років десь за тридцять. *Звідки взялася?...* Пані була зодягнена в довгу чорну сукню, поверх якої висів темний лискучий плащ. Її чорне, як смола, волосся було зібране на потилиці в пишну гульку, скріплену шпильками, і ледь прикрите чорним крилатим капелюшком, пов'язаним темною стрічкою. Дивним поглядом витріщалась вона на Софію. Була в тому

погляді якась непояснима химерність... «Щось сталося із нею жахливе, що точить її зсередини...» – чомусь промайнуло в думках.

– Котра година, любочко? – знов перепитала пані. – Я, певно, згубилась у часі...

– У нас немає годинника, вибачте, – відповіла, уникаючи того погляду. – Питайтесь у паничів – вони ж носять із собою годинники!

– Це якое дивно, що в такої панянки нема годинника, – відповіла та, немов і не почувши цілком логічну відповідь.

– Та чому ж дивно! – усміхнулась Софія. – Годинники – то пристрасть паничів. А нам вони навіщо?

Пані продовжувала стояти, ніяк не реагуючи на її відповідь. Господи, що ж їй потрібно від неї?!

– Ну, то ми підемо вже, – стиснула Ясину руку. – Вибачте нас. Он іде якийсь панич – у нього має бути годинник. Так, точно є, бачите – висить ланцюжок на грудях, – намагалась відволікти від себе увагу пані, утім, відчувала на собі її пильний, колючий погляд.

Софія підвела голову й мало не впала, перечепившись за якусь суху гілляку, що несподівано взялась під ногами. Очі пані – два чорних блискучих вуглики – немов уп'ялися в неї, не дозволяючи відірвати від себе погляду. Десь вона вже бачила цю пані... *Вона точно знає її! Але звідки?...*

– Мені конче потрібно знати, котра зараз година, – наполегливо повторила та. – Ти ж не хочеш згубитись у часі? А згубитись у часі так просто...

Софія хотіла йти, облишивши цю безглузду нісенітницю, але зрушити з місця чомусь не змогла. Лиш смикнулась безпорадно. Щось ніби стримувало її рухи. Що за диво... Уже наступної миті її тіло оповив в'язкий страх, моторошним тремтінням пробіг спиною й закрався в душу. В очах потемніло. Нічого навкруги не стало, лиш непроглядна темінь і десь далеко-далеко – крихітна цятка світла. Цятка збільшувалась, і за якусь неповну хвилю Софія помітила високу постать, що наближалась до неї. «Згубитись у часі... згубитись у часі... – відлунням вторило в думках. – Котра зараз година? Котра

година?!»... По тому перед очима замерехтіли якісь химерні картинки, котрі зрештою огорнула суцільна чорнота... Обережні кроки за спиною... Тиша. Яка гнітюча тиша!.. Шурхання сухого листя... Як боляче... Як боляче від цього шурхання! Затулила руками вуха. Знову мертва тиша. А що то за дивні бліді квіти на деревах?... Миттєвий короткий спалах світла – і знову все зникло. Моторошний страх змінився апатією. Усе скінчено... *Усе скінчено...*

Софія роззирнулась довкола. Теплі сонячні промені лагідно лоскотали обличчя. Поряд валялась парасолька. Яся вражено дивилася на сестру і смикала її за рукав.

– Софієчко, та що з тобою таке? Ходімо вже!

– Де... де ця дивна пані? – спиталась, перелякано озираючись довкола й намагаючись впоратися з тремтінням.

– Пані? Яка пані, ти про що?

– Ну, пані, яка питалась про час, де вона?

Яся розгублено дивилась на сестру.

– Ти мене лякаєш, Софієчко. Що ти таке кажеш?

– Жартуєш зі мною? – сердито спитала, поправивши неслухняне витке пасмо, що вибилось з-під капелюшка. – Пані щойно до нас підходила і питалась, котра година. Куди вона зникла?

– Та не було тут ніякої пані! – заскиглила мала. – Ходімо вже!

Софія продовжувала суворо дивитися на сестру, докірливо хитаючи головою.

– Не соромно обманювати? Ну гаразд. Як скажеш. Не було так не було. Але знай: обман – то є страшний гріх! Страшний гріх... – Окинула поглядом вулицю в обидва боки й, остаточно впоравшись із тремтінням, підняла парасольку.

– Я не обманюю тебе! – відчайдушно крикнула Яся. – Правду кажу! Не було тут ніякої пані! Ми пройшли повз якогось панича, красивого дуже, але бідного, – тараторила безупинно, – він ще вклонився тобі так поважно. А через трохи ти спинилась, кинула парасольку, завмерла й раптом питаєшся про якусь пані. Не було тут ніякої пані, клянуся!

Софія ошелешено дивилася на сестру, і моторошний страх знову оповив усе її єство. Господи, а що ж то таке було? Що таке було з нею? Це їй примарилось? Але... як таке може бути? Вона ж явно бачила цю пані, як-от Ясю зараз! Розмовляла з нею! А ось потім уже було якесь марення. Химерне марення...

Вона мотнула головою, намагаючись відігнати від себе все це незбагненне жахіття. Набрала повні груди повітря. Стало легше.

– Ходімо, – коротко сказала. – Я хочу додому.

– Як знаєш... – розчаровано зітхнула сестра.

Увесь день думки Софії розривалися навпіл. З одного боку, щасливий трепет від самої згадки про чарівного кароокого панича, котрий полонив її серце, а з іншого – та дивна okazія з химерною пані, що була з нею в думках... чи наяву? – того вона збагнути не могла. Однак ці дві події, що одночасно увірвались у її життя, кромсали душу в різні боки.

Стукіт у двері порушив неспокійні роздуми.

– Хто там?

Двері тихо розчинились, і до кімнати зазирнула нянечка.

– Софієчко, ходи вже вечеряти. Всі чекають, – лагідно мовила вона.

Софія глянула на неї, і на душі стало так затишно й тепло. Нянечка була їй за другу матір, ба навіть ближча. Добра, щира, турботлива й така ніжна.

– Що з тобою, доню? – Вона увійшла до кімнати, і та вмить наповнилась теплом.

Нянечка підійшла до Софії й обійняла її. Від неї пахло молоком. Як добре... Її витке сиве волосся, зібране на потилиці в гульку, вибивалося з-під білосніжного чіпця. Із виразних сірих очей точились ніжність і любов. Худорляве обличчя контрастувало з дещо огрядним станом. Може, то через кілька шарів суконь, які були одягнені одна на одну? Так, мабуть, бо коли вона обіймає – ти ніби тонеш у ній, мов у пухкій перині.

– Що з тобою, моя люба? Що трапилось? Ти сама не своя, – повторила нянечка.

– Ні, нічого. Все добре...

– Та ж я хіба не бачу! Мене не проведеш! – лукаво глянула на дівчину няня. – Кажи, що сталося?

Задумливо схилила голову. Вона завжди ділилась із нянечкою всім. Усі таємниці розповідала, бо знала: зрозуміє, підтримає, збереже в секреті. Мамі вона не довіряла так, як довіряла нянечці. Але те, що відбулось сьогодні... Ні. Вона не може це обговорювати. Принаймні тепер. Хай мине певний час. Їй треба все збагнути, осмислити, і тоді вона розповість. Мабуть, розповість...

Усміхнулась, напустивши на обличчя безтурботність:

– Нянечко, рідна моя! Все гаразд, правда! Ходімо вже. Я так зголодніла!

– Ой, дитинко... – зітхнула скрушно. – Краще би ти не тримала в собі те, що тебе гнітить. Я ж бачу: гнітить тебе щось.

– Ходімо! – рвучко підвелася. – Все добре!

Та лиш зітхнула.

– Ходімо-ходімо, – закивала головою вона. – Але ти знай, доню, що можеш мені розповісти про все. Ну, що я кажу. Ти ж і так знаєш.

– Знаю, люба, знаю. Але ж... усе добре!

За столом уже зібралась сім'я. Софія сіла на своє місце – ліворуч від матері й праворуч від батька; Яся сиділа навпроти. Задумливо обвела поглядом рідних. Мама привітно всміхалась батькові. Той, покручуючи пальцями пишні чорні вуса, гучно щось розповідав. Його обличчя випромінювало радість. Темно-сірі очі під густими чорними бровами проникливо дивились у вічі співрозмовнику. Гарної форми рот, всміхаючись, відкривав рівні ряди зубів. Посмішка обеззброювала, та не завжди означала радість. Насправді батько був суворим чоловіком зі сталевим характером, який завжди знав, чого хоче, й упевнено прямував до наміченої цілі, безжалісно змітаючи на своєму шляху будь-які перепони. Та в моменти, як ось

цей, коли вся родина збиралася за столом, він наче дозволяв собі розслабитися й давав волю почуттям, які зазвичай ховав десь глибоко всередині: тепло, лагідність, ніжність, – і щедро ними обдаровував... Що це він таке розповідає? Щось про роботу... Їй це нецікаво.

Перевела погляд на матінку. Її великі сині очі видавались втомленими, як доказ – темні кола під ними... Нянечка тривожилась, що та почала погано спати ночами. Чи ж не хворість яка вчепилась? Занепокоєно роздивлялась обличчя матері, шукаючи якесь інше підтвердження своїй страшній здогадці. Та ні. Обличчя було чистим і білим, рум'янець ледь торкнувся її щік. Густе русяве волосся з сивиною на скронях ретельно зібране в акуратну пишну зачіску. Вона просто втомилась. Так.

Глянула на сестричку, котра з-під лоба стежила за нею. Мабуть, перелякалась, сердешна, сьогоднішньої оказії на вулиці. Хоч би нікому не розповіла – іноді вона не може втриматися. Маленька ще, що ж вдієш... Мине кілька років, і можна буде ділитися з нею найпотаємнішим. Вони будуть найкращими подругами. А тепер поки рано. Дитяча нестримність не дозволяє зберігати таємниці.

– Почнімо вечерю! – врешті мовив батько, розправивши плечі.

Мовчки підвелися, мама прочитала молитву, перехрестились. Сіли, понакладали страви в тарілки. На вечерю часто була риба. Тушкована з овочами, або запечена, або ж просто смажена. Та невдовзі, казав батько, власної риби в місті не буде – як Полтву всю сховають під землю, так і риба вимре. Дивно так.

Софія намагалась не вдаватися в батькові розповіді про роботу і життя міста, хоч вона дуже любила Львів. Але те, що річку вирішили і вже давно почали ховати під землю, для неї було дико й незрозуміло. І дуже шкода. Той красивий Львів, перетнутий рікою, з мальовничими арками мостів і прибережними алеями, вона пам'ятає лише з дитинства та зі світлин, що зберігались у їхньому сімейному фотоальбомі. Вона не уявляла і не розуміла, навіщо хтось ухвалив таке рішення: сховати, закопати річку?! Кому вона заважала? Це ж

так неприродно! Так, вона чула з розповідей батька, що, коли кілька днів підряд невпинно падав дощ, Полтва затоплювала приміські вулиці. Але невже не можна було щось із цим зробити? Через цю ситуацію з річкою батько й пішов у політику. Він намагався хоч якось зарадити, щоб урятувати те, що лишилось від неї. Утім, зізнавався в пориві відвертості, що це марно. Це вже невідворотний процес...

Софія зітхнула й поколупала виделкою рибу. У думки знов увірвалась та химерна пані в чорному. Водночас в очах потемніло і лиш крихта світла спалахнула десь далеко. Враз пригадалися ті дивні картинки, котрі так швидко мерехтіли в її голові, мов спалахи різних подій, висмикнутих із різних часів. Що ж вони означають? Щось недобре й моторошне...

– Софієчко, ти чому не їси? – спитала мати, занепокоєно глянувши на доньку.

Схаменулась. Глянула на матінку. Тоді на тарілку.

– Я їм, – натягла посмішку.

На підтвердження своїх слів швидко відрізала шматок риби й поклала до рота. Матір задоволено всміхнулась і знову подивилась на батька, з котрим вела розмову. Софія полегшено зітхнула, відтак піймала докірливий погляд нянечки. Так. Та все бачить. Якщо матінка не збагнула, що й до чого, то вже та бачить наскрізь...

На зміну тривожним думкам знову прийшли приємні – про панича. Від одного лиш спомину про його образ, проникливий погляд його глибоких очей її душу огортало таким трепетним теплом, що вона ледве стримувалась, аби не підхопитися й не закружляти в радісному танці.

Відчула доторк на своєму плечі.

– Їж, доню, – прошепотіла над вухом нянечка.

Знову отямилась. Швидко доїла – не відчуваючи смаку, машинально накидала всередину. Ледь досиділа до закінчення вечері – і чимдуж до себе в кімнату. Упала на ліжко, обійняла подушку й, заплющивши очі, віддалася п'янким мріям про чарівного панича. Його очі були зараз поряд неї, дивились пильно-пильно їй у

вічі, в самісіньку душу, а посмішка зігрівала таким винятковим теплом, що душа мліла від щастя.

* * *

У пив'ярні було, як завше, багатолюдно, душно й надміру надимлено. Степан із Яковом сиділи за столиком коло вікна й потягували холодне пиво з гальб. Усі думки Степана були віддані синьоокої кралі. Це для нього було так ново, незвично. Здавалось, у грудях бурлив нестримний вулкан і його розпечена лава розтікалась усередині, ошпарюючи й затоплюючи все на своєму шляху.

Позиція Якова його дратувала. Друг сприймав це за чергове скороминуще захоплення й ніяк не розумів усієї серйозності його почуттів. А ще – не вірив у те, що вони з коханою будуть разом. А вони будуть! Він це точно знає. Відчуває нутром.

– Ти зараз не тут, – зітхнув Яків. – Ніяк не втихомиришся.

Звісно, не тут! *Там, поряд Неї...*

– Замість того щоб постійно демонструвати свій скептицизм, міг би мені якусь ідею підкинути, – сердито буркнув Степан. – Як мені до неї підступитися? Як познайомитися? Вона ж так рідко виходить надвір, а якщо й виходить, то тягне за собою сестру. Не можу ж я припертися до них у дім.

Яків сьорбнув пиво й обтер піну з рудих вусів.

– Авжеж не можеш! Невже ти не розумієш, що у вас немає майбутнього? – терпляче запричитав. – Ну, припустімо, познайомився би ти з нею, ви почали зустрічатися. А далі що? Ти думаєш, її батько віддасть за тебе? З глузду з'їхав, чи що? От мрійник. Облиш! Вони – польська знать, а ти – простолюдин! Ви різні, як ти не збагнеш?! За моєї пам'яті не було ще такого дива, щоб знатний сходився з простаком. А якби й зійшлись – добром би то не закінчилось...

– Не розумієш. Не розумієш ти! – вперто стояв на своєму Степан. – Мені байдуже, що там думатиме її знатний батько! Ми будемо разом, і ніщо нам перепорою не буде!

– Ти так розписуєшся за неї. Ви ж навіть не знайомі! Та вона відшиє тебе вмить, лиш тільки ти зробиш спробу підступитися до неї! На біса ти їй здавсь, якщо коло неї звиваються хмари знатних осіб? Є з кого вибрати собі пристойну партію!

– А це ми ще побачимо. Вона буде моєю! І зовсім скоро!

Степан перехилив гальбу й кількома ковтками допив пиво. Гримнув порожньою об стіл, мотнув скуйовдженим волоссям. Так. Відтягувати й терпіти вже немає сили. Без неї життя – то не життя. Якесь безбарвне неповноцінне існування. Він мусить бачити її щодня, мусить дивитися у її вічі, торкатися її руки. Ще дужче він хоче її обійняти так міцно-міцно і більше ніколи не відпускати. Вона належить йому. Йому навіки. А він – їй. Завтра ж їхні життя переплетуться, а душі поєднаються. Завтра ж!

– Ходімо вже звідси, – рвучко підвівся з-за столу.

Яків допив пиво, і вони вийшли на вулицю.

– Що коять із містом... – сумно зітхнув друг.

– Так. Воно вже не таке, яким було за часів парубоцтва мого батька... – погодився Степан. – Ой, не подобається мені це. Ой, не подобається... Як можна так знущатись над річкою?

– Напиши про це, – запропонував Яків.

– Та ж писав уже скільки разів! Писав, але вони вже давно так вирішили, та й по всьому. Нічого не зміниться!

– Шкода річку... – зітхнув.

– Еге ж...

Вони обійшли навалу з кам'яних брил і звернули на Вірменську. Смеркало. Уже запалили ліхтарі, і м'яке сяйво огорнуло місто, надавши йому якогось таємничого, містичного вигляду.

Він напише. Обов'язково напише про це цілий роман, не те що статтю. Багато про що іще. Головне – є ідея. А вже втілити її він

зможе запросто. Не він би то був!

Наступного дня, лиш тільки продер очі й зіп'явся на ноги, а думки вже не тут – *поряд Неї*. Вмився, випив каву, гарно вбрався. Зачесав неслухняне волосся й миттю вискочив із дому, на ходу нап'яливши капелюха. Швидше до неї! Сил уже немає відтягувати зустріч... Дорогою благав у Бога помочі, щоб змилювався врешті й дарував шанс бути поряд із коханою.

Ось її вулиця. Будинок. Тихо так... І порожньо. Став під деревом, замислився. Що ж його робити?

Враз очі зраділи: на двір виплигнула молодша сестра кралі. Не довго думаючи, рушив упевненою ходою до брами. Дівча, помітивши його й відчувши наміри, сторожко зиркнуло в його бік і позадкувало до дверей.

Ні-ні, тільки не тікай! Всміхнувся їй привітно й неголосно гукнув:

– Панночко, прошу, можна хвильку вашої уваги? Справа є важлива до вашої сестриці!

Дівча, начебто вагаючись, усе ж ствердно кивнуло й з цікавістю наблизилось до красивого панича, котрий припав до брами, вчепившись рукою за залізні пруття.

– Чого вам? – коротко спитала, озираючись за спину. – Кажіть хутко, бо я дістану через вас.

– Перекажіть, будь ласка, вашій сестриці, що мені конче треба бачити її і сказати щось важливе! – швидко заговорив.

Його очі вмить загорілись.

– Ні, не так! Нічого не кажіть. Зараз, хвильку зачекайте... – він присів навпочіпки, швидко вийняв із кишені листок паперу, перо й пляшечку з чорнилом. Приклавши листок до коліна, трепетно над ним схилився. Затим подмухав, склав учетверо й, підвівшись, простягнув панночці. – Передайте їй цю цидулку! Вельми вдячний вам!

Дівчинка взяла папірець і серйозно глянула йому у вічі.

– Гаразд. Я передам! – мовила змовницьки, розвернувшись і стрімголов побігла у дім.

Степан радісно видихнув, подякував Богу й пішов. Вона прийде. Обов'язково прийде зараз до нього. Серцем чує!

А тим часом Софія вже мчала назустріч сестрі, котру сама ж спроводила у двір, помітивши біля паркану панича. Вона відчувала, що він рветься до неї. Відчувала серцем...

– Давай уже!

З нетерпінням вихопила папірець, розгорнула. Красивим почерком рівні рядочки дарували блаженну насолоду:

«Люба панно! Якщо ваша ласка, подаруйте мені лиш єдиний погляд ваших бездонних очей, лиш єдиний доторк вашої ніжної ручки... Чекатиму на вас із нетерпінням під ліхтарем на сусідній вуличці, де ми стрічались із вами минулої суботи. Кохаю вас безтямно...»

Навіки ваш, Степан».

Притиснула до грудей. Щастя гарячою хвилею захлеснуло все її єство. Серце вистрибує – і не втримати.

– Я йду до нього! – мовила радше собі, ніж сестрі.

Та лише подивилась на неї уважно й непевно стелула плечем.

Як добре, що матінка з батьком поїхали у справах! Нянечка пішла на базар, тож перепон на її шляху не буде.

– Ти ж будь удома й не кажи, куди я пішла насправді! Я... до Катрі пішла. Ти чуєш? До Катрі! І скоро повернусь. Мабуть, скоро, – задумливо додала.

– То я маю брати на себе страшний гріх? – спитала Яся.

Софія благально глянула на сестру й швидко мовила:

– Заради мене, прошу, люба... Та й не такий вже то страшний гріх. Так, незначний. Домовились?

Та неохоче кивнула. Софія витягла з шафи темно-зелену сукню. Затягнула тугіше корсет, перевдяглась. Поправила локони, надягла смарагдовий капелюшок, чорні мережані рукавички. Оцінювально глянула на себе у дзеркало. Задоволено всміхнулась: годиться! На дворі квітку зірвала, бережно закріпила в капелюшок.

– Я скоро повернусь, гаразд? – поцілувала у скроню сестру. – Не ходи нікуди з двору!

– Гаразд-гаразд, я все зрозуміла, – відповіла, всміхаючись.

Софія метнулась із двору й щодуху помчала на вуличку з ліхтарем, де чекав на неї Степан. *Степан...* Прошепотіла його ім'я, і всередині все затремтіло від щастя.

Ось і вуличка. Ліхтар. Он же він, коханий Степан, – мчить їй назустріч. Схилила голову. Засумнівалась... Що ж вона коїть? Навіщо було йти сюди? Це ж так непристойно для панни її становища!.. Та й він – хоч би не подумав про неї щось недобре. Однак сумнів той лише на мить торкнувся серця й наступної вже відступив.

– Ви прийшли! Прийшли! – схвильовано видихнув він, наблизившись.

Їхні погляди зустрілись і якийсь час – здавалось, цілу вічність – вони спілкувались одними лиш очима, у яких, як у розгорнутій книзі, можна було прочитати все. І вони читали, трепетно перегортаючи сторінку за сторінкою, а душі їхні тим часом співали, поєднавшись у пісні – ніжній і красивій.

Він узяв її тендітну руку, і тієї ж миті жар пронизав тіло. Відхилив краєчок рукавички, припав вустами до зап'ястка. Яка ніжна рука... Яка ніжна, незаймана душа, з якої точаться довірлива чистота й чуттєвість...

Вона обережно торкнулася долонею його щоки. Від задоволення він заплющив очі. Так... слова тут зайві. Серцем чує: він так її кохає! Кохає міцно, трепетно! Вона відчула його силу, внутрішню силу, якусь шалену енергію – суміш ніжності, пристрасті й шляхетності. Ця

енергія такою міцною хвилею захлеснула все її єство, що вона мало не зомліла від щастя. *О-о-о, коханий...*

– О, коханий... – не стрималась, зітхнула услід за думками.

Не відпускаючи її руки, подивився їй у вічі й міцно обійняв.

– Кохана... моя кохана... Ти поряд. Нарешті ти поряд... – прошепотів.

Господи, невже все це відбувається з нею насправді? Вона не могла в це повірити. Все трапилось так миттєво, так стрімко! Ще якусь годину тому вона лиш мріяла про це, малювала в думках, і ось – усе це відбувається наяву! Яке щастя! Притулилась міцніше до нього й обвила руками його шию, бережно пригладжувала виткі неслухняні пасма його волосся, милувалася очима, рисами обличчя...

Добре, що ця вуличка порожня, інакше... Отямилась. Господи, що то вона коїть посеред білого дня?

– Ще побачать нас... – мовила знічено.

Відірвався від неї, зазирнув у вічі.

– Давай просто прогуляємося, – запропонував.

– Гарзд, прогуляємося. Але недовго: я мушу бути вдома до вечері.

Засоромлено відвела погляд униз, на бруківку. Як вона могла бездумно кинутись в обійми незнайомій людині? Та чомусь у душі тліло відчуття, немов він такий рідний їй, немов знала його все своє життя. Знала давно, загубила та лише тепер віднайшла. Звідки це непоборне відчуття?

Він узяв її руку, ніжно, проте міцно стиснув, і вони рушили уздовж вулиці.

– Я чув, як ти граєш на фортеп'яні, – зізнався. – Ти граєш просто божественно!

– Дякую, – знічено схилила голову. Але то не було для неї новиною. Вона ж бо бачила його коло її будинку. – А ти чим займаєшся?

– Я у пресі працюю, журналістом. Але мрію написати роман.

– Про що?

– Про Львів, про Полтву, про життя...

Вона піймала його палкий погляд.

– Чим ти живеш? Що любиш?

– Люблю це місто. Я щасливий, що народився тут. У ньому – весь я, все моє життя... Люблю музику. Дуже люблю. Коли чую її – душа моя співає. Люблю писати. Це – як дихати. Не напишу хоч рядок у день – і мені не стає повітря... Люблю Якова – друга свого, – він славний і відданий; братика свого люблю, він такий маленький і смішний... Матінку свою. Та, знаєш... відколи стрів тебе – мій світ перевернувся. – Він стиснув міцніше її руку. – Здавалося б, ну що такого? З'явилась у думках людина. Ат, ні. Змінилось геть усе: я відчуваю по-іншому, бачу по-іншому, чую інакше, повітря – й те інше: таке хвилююче, свіже, тремтливе. З тобою я відкрив для себе зовсім інший, особливий світ: *світ, у якому є ТИ*. І це чудовий світ, де я живу й дихаю лиш тобою.

– Так приємно це чути... – стиха мовила вона.

– А ти? Розкажи про себе.

– Я просто люблю життя! Люблю весну, коли все довкола оживає і квітне. Люблю небо – воно таке безкрає і виняткове! Люблю книжки і не можу жити без музики. Сестричку свою люблю, рідних. Звичайно, люблю Львів. А ще... мій світ теж змінився нещодавно, відколи я стріла тебе...

– Віднині цей особливий світ є наш спільний. У ньому лиш ми з тобою. Ми і Наше Кохання... – Він міцно стиснув її руку.

Уже смеркло, коли вони повернулись на місце зустрічі. Ліхтар запалили, і все навкруги було залите м'яким теплим сяйвом. Вони зупинились неподалік ліхтаря.

– О, мені потрібно додому!.. Так швидко сплинув час! Якщо мене не буде вдома до вечері, мені дістанеться від батька.

– Пообіцяй мені щось, – мовив тихо.

– Так, звісно! – з готовністю відповіла. – Що тобі пообіцяти, мій любий?

– Не відпускай мою руку. Що б не сталось, не відпускай, чуєш?

Він міцно стиснув її руку, і в його потиску вона відчула тремтіння.

– Я не відпущу твою руку, коханий, що б не сталося, – вона стисла у відповідь його руку й віддано зазирнула йому у вічі, що випромінювали ніжність, палахкотіли пристрастю, проте десь глибоко, на самому їхньому дні, було заховано смуток. Та вона його розпізнала. – Обіцяю. Ти лиш не сумуй... – прошепотіла й міцно притулилась до нього.

– Цей день я не забуду ніколи... – мовив трепетно. – Ти да'рувала мені найщасливіший день у моєму житті.

Затим міцно обійняв її податливий стан і покрити обличчя ніжними цілунками.

– Кохаю тебе... кохаю... – шепотів.

– Коханий мій... – відповідала стиха.

– Зустрінемося завтра?

– Так!

– Я чекатиму тебе тут, під ліхтарем. То буде «наше місце».

– «Наше місце»... – відлунням повторила. – Це так хвилююче... Я прийду до тебе, мій любий. Прийду, як тільки зможу.

Він провів її до будинку, припав вустами до її палких вуст і знехотя відпустив її руку. Софія вбігла у двір, а Степан, сховавшись у тіні дерева, проводжав її очима, аж поки вона не зникла у дверях будинку.

Невдовзі запалили світло в її вікні – він уявив, як вона увійшла в кімнату зі свічкою, щаслива, розпашіла від кохання. Як би він хотів бути зараз там, поруч із нею! Стиснув до болю руки.

Стояв, доки не стемніло в її вікні, й пішов додому. Душа терпнула від щастя: вона належить йому. *Вона належить йому!!!* Тепер усе буде добре. Все обов'язково буде добре!

То була чудова весна – весна, сповнена ніжної музики кохання. Вони стрічалися щодня по обіді, в неділю – на світанку, щоб разом іти до костелу. Степан відразу після роботи на крилах мчав до ліхтаря. Софія ж якимось дивом примудрялась непомітно вислизати з дому й теж, не чуючи під ногами землі, бігла щодуху до нього.

Тонули в обіймах одне одного, міцно тримались за руки й раділи своєму коханню. А довкола квітнула й пашіла весна. І справді було добре. Аж доки одного разу, у першу неділю червня, до Полонських не приїхали родичі з Кракова.

Софія геть чисто забула про цей приїзд і, як завше, на світанку побігла на здибанку зі Степаном. Усі зібрались за обіднім столом, а її все не було.

– Де твоя сестра? – спопеляючи поглядом, питався батько в сполотнілої Ясі, котра лиш перелякано стенала плечем.

– Де Софія? – дивився він на дружину, пронизував колючим холодом нянечку. – Хтось у цьому домі знає, де моя дочка?!! – гримав.

Та ніхто не знав. А ті, хто знали, мовчали. Ніхто не смів брехати і тим паче зізнаватися, де насправді була Софія.

Вже смеркло, коли Софія вбігла в дім. У вітальні на неї чекав батько. Уважно подивився на дочку.

– Ти де була? – примружившись, спитав.

– Я... та ж до Катрі бігала! – захекано відповіла.

– І що Катря? – мовив, ледь стримуючи гнів.

– До Києва збирається...

– Ти не була в Катрі! – перебив. – Нащо брешеш мені?

– Як... як не була? Була! – переплела спітнілі гарячі пальці й притисла руки до грудей.

– Я їздив до неї. Вона ні сном ні духом не чула про тебе вже кілька не'діль!

Софія сполотніла.

– Брехати мені здумала? Як ти сміла?! Де була, кажи?!!

Потупила погляд під ноги.

– Стрічалась із однією людиною...

– З ким же?

– Він дуже хороший, порядний панич...

– Я так і думав! – прогримів. – «Порядний панич»... Порядні паничі не сміють порочити юних панянок! Що ти собі думала?!! Чи

ти, мабуть, і не думала?!! Певно що не думала, раз дозволила собі це! Щоб відтепер із дому ні ногою!!!

– Батечку, змилуйся! Не забороняй мені цього, прошу!

– З дому відтепер ні ногою! – повторив сталевим голосом, мов зачитав вердикт, розвернувся і поважним кроком повільно пішов до свого кабінету.

– Батечку, любий мій, прошу тебе!!! – вона заридала й кинулась за ним.

– Моя дочка не буде швендяти бозна-де і бозна з ким! – Спинившись на мить, розвернувся й люто глянув – морозом обпік. – Ти про нашу родину подумала? Про те, як може вплинути твоя поведінка на нашу репутацію? Ще й брехати мені посміла! Брехні в цьому домі не місце! На сьогодні я все сказав.

Безпорадно опустила руки. На сьогодні все... Узявши запалену свічку, попленталася сходами нагору, у свою кімнату. Ніч не спала – то ридала в подушку, то думками про коханого заспокоювалась. А вранці, до сніданку, пішла до батькового кабінету. Тихенько постукала.

– Хто там? – голос діловитий, але гніву нібито не відчувалося.

Софія зазирнула до кабінету.

– Батечку, то я. Можна поговорити з тобою?

– Так, але хутко, бо маю купу справ.

Зайшла нишком, сіла на краєчок крісла коло столу. Глянула на батька, котрий уважно продивлявся якісь папери й, умочуючи перо в чорнило, занотовував щось у товстий шкіряний записник. Його обличчя було зосередженим і серйозним.

– Вибач за вчорашнє, батечку. Мені дуже соромно, – мовила тихо, міцно притиснувши до грудей руки. – Сама не знаю, чому сказала неправду. Я мусила тобі розповісти про Степана раніше. Але я боялась...

Він відклав перо й уважно глянув на дочку.

– Отже, його звать Степаном, – мовив він. – Хто він?

– Він працює у пресі. А ще – мріє написати роман! – відчайдушно пролепетала.

– У пресі... роман... – на мить замислився й відвів погляд у вікно. – Це все дуже похвально. Але я скажу тобі свою думку. І ця думка буде єдино правильною. Я вважаю, що тобі не потрібно з ним більше бачитися, – тепер його погляд був спрямований на дочку. – І справа не в тому, хто він такий, а в тому, що ти – моя дочка. І ти ще замала для того, щоб зустрічатися з будь-ким.

– Батечку, але ж мені вже скоро сімнадцять! – заперечила вона.

– От коли тобі буде сімнадцять – тоді й поговоримо. А до тих пір – забудь його. Так буде краще.

– Краще для кого?! – не зчулась, як перебила батька й розпачливо зіскочила з крісла.

– А ти змінилась, доню, – зауважив той, пильно дивлячись на дочку. – Мабуть, то твій порядний панич так вплинув на тебе. Йди до себе в кімнату, заспокойся, – його тон не терпів заперечень і свідчив про те, що розмову завершено.

І вона пішла. Пішла, бо знала: коли батько щось каже, то сперечатися з ним немає сенсу. Бо він батько! Він сказав! І крапка.

А душу немов хтось розіп'яв. Не бачити коханого?! Як?! Вона мусить його бачити, мусить!!! Як же без нього?... Вона обіцяла йому, що не відпустить його руку, що би не сталось, не відпустить. Що тепер? Що?!! Повинна відпустити? А він же чекатиме її увечері... О, ні! Ні!!! Як же нестерпно!!!

* * *

Він швидко йшов вулицею у хвилюючому передчутті зустрічі з коханою і думав про весну. Про цю весну, котра дарувала йому таке неймовірне, запаморочливе щастя! Чи знав він, що його життя так кардинально зміниться в одну мить? Зміниться завдяки ЇЙ. Він закарбовував у пам'яті все до найменших подробиць: той день, коли

вперше почув музику, яку відтворювали її маленькі ніжні пальчики, перший погляд, котрим відкрила вона йому свою душу, першу зустріч під ліхтарем, її очі, сповнені ніжності й кохання, дивний образ, лагідні руки... Він смакував цими спогадами, наповнюючи душу блаженним нектаром по самі вінця. А ще – дякував Богу, котрий дозволив увійти в його життя кохання. Так, він був упевнений, що якби не Бог, то нічого би не змінилось, і жив би він, як і раніше, не знаючи її. А як би він міг її пізнати, коли б не заманулось йому раптом прогулятися там, де музикувала ВОНА? Він не може пояснити, чому пішов саме туди – він же там ніколи не ходив! Так. Це просто диво, дароване Богом, котрий і повів його туди – назустріч щастю.

...Ось і *їхнє місце* – рідна вуличка, ліхтар. Коханої ще немає. Стояв, вдивляючись у кінець вулички, звідки вона завше з'являлась, чекав. Утім, час минав, а коханої все не було. Де ж вона? Чому так довго не йде? Хоч би все було добре з нею... Та що це він? Усе добре! Все добре з нею. Вона прийде. Обов'язково прийде. А він чекатиме на неї тут.

Смеркало. Уже й ліхтар запалили, та Степан усе ще не втрачав надії побачити кохану. Стояв і терпляче чекав, відганяючи тривожні думки. Проте, коли зовсім стемніло, помчав до її будинку. Спинився під деревом, пильно вдивлявся у вікна, але ті були щільно затулені фіранками. У вікні коханої було темно.

Що ж сталось? Чому вона не прийшла? Чому відпустила його руку?...

Постояв, доки не стемніло у вікнах, і почвалав геть. Вона прийде завтра. Вона обов'язково прийде завтра, а він чекатиме на неї. І все знов буде добре. Так!

Знайшов у пив'ярні Якова. Кинувши на стіл капелюха, мовчки сів навпроти друга. Замовив велику гальбу пива і, перехиливши, спорожнив.

– Що, не прийшла? – обережно спитав Яків, співчутливо дивлячись на темного, як ніч, Степана.

– Вона прийде! Прийде завтра! – гримнувши порожньою гальбою, буркнув.

– От про *це* я тобі й казав, пам'ятаєш? Не для тебе вона. Не бути вам разом.

– Припини мені причитати! Для мене – не для мене... Що ти, в біса, можеш знати про НАС?

– Її батько не дозволить вам бути разом – ось це я знаю точно! Вони – польська знать, а ти – простолюдин, розумієш? Тому те, що ви собі там мрієте, – то вже другорядне, як ти не збагнеш! – не втихомирювався друг.

– То всьо бздуря! Досить! – мотнув головою. – Вона *вже* моя! А я – її. МИ – ОДНЕ ЦІЛЕ! Все інше не має значення, все інше – другорядне!

Яків промовчав. Ну що з ним поробиш: впертий як віслук! Може, він і правий. Може, вона прийде завтра.

Утім, наступного дня вона знов не прийшла. Степан чекав на неї до смерку й знов помчав до її будинку. Став під деревом, прикипів поглядом до вікна коханої, в якому горіло тьмяне світло.

Що вона робить зараз? Чому не прийшла до нього? Їй щось завадило, чи, може... Ні. Ніяких «може»! У неї була на те вагома причина. Він анітрішки не сумнівається в ній! Вона кохає його так само міцно, як і він її. Їхнє кохання витримає всі негаразди, всі перепони... Але які? Які перепони були на її шляху? Того він не знав...

Фіранка в її вікні раптом відхилилась, і він побачив силует Софії. Серце підстрибнуло: «Кохана! Кохана, я тут!» – кричало воно. Та чи чує вона його клич? Чи бачить зараз його? На вулиці вже було темно, утім, світло з будинку могло дозволити їй помітити його. Здавалось, вона дивиться просто на нього!!!

Без коханого час ніби зупинився. Софія зачинялася у своїй кімнаті й безпорадно лежала на ліжку. Що тепер? Скніти тут, у цих стінах, без Нього? Сімнадцять їй виповниться наприкінці жовтня. Невже тоді

батько дозволить їм бачитися? Ой, не дозволить... Серцем чула, що то був лиш привід розлучити їх, в надії, що вона забуде його.

Нестерпно... Як же нестерпно... Здавалось, підхопилася би зараз і полетіла до нього на крилах. А чому б ні? Чому вона мусить терпіти розлуку?

Враз зіскочила з ліжка, підбігла до вікна, відхилила фіранку. На вулиці було вже темно, однак поряд паркану вона помітила постать. Придивилась. Господи, то ж він, коханий Степан!!! Серце на мить завмерло й шалено закалатало у грудях.

Хутко вибігла з кімнати, лишивши свічку. Тихенько прокралась до вхідних дверей і, не чуючи під ногами землі, помчала до брами.

– Кохана! – почувла вона рідний голос.

Відчинила браму і вже за мить опинилась у його гарячих обіймах.

– Коханий, прости! – голосно шепотіла. – Я не могла прийти до тебе. Батько довідався про нас і заборонив мені стрічатися з тобою...

– Чому? Чому?!

– Це пусте! Як ти, мій любий? Як ти без мене? – припала вустами до його обличчя, пестила руками волосся.

– Мені без тебе не життя... – прошепотів. – Я би все на світі віддав за те, щоб ти завжди була поряд!

– І мені без тебе несила, мій любий. Що ж нам робити тепер?

– Я піду до твого батька, побалакаю з ним! – рішуче шарпнувся Степан у бік брами.

– Ні-ні, що ти! – перелякано залепетала. – Тоді вже точно він на нас поставить хрест. Треба зачекати до осені, коли мені виповниться сімнадцять. Ось тоді я сама з ним поговорю. Він обіцяв.

Певний час Степан мовчав.

– Але до осені ціла вічність! – голос його був сповнений відчаю.

– Господь випробовує наше кохання, – подумавши, мовила Софія. – І ми повинні витримати це випробування, мусимо довести йому, що наші почуття незламні, сильні! Ти лиш приходь до мене, хоч на хвильку будемо з тобою бачитись, бо розлука ця така нестерпна! Без твоїх обіймів так холодно й порожньо... Без твоїх

вуст так гірко, без твоїх очей – так боляче... Не відчуваючи твоєї руки, я така самотня... Але знай, любий, що би не сталося, я міцно триматиму твою руку.

– Кохана, яка ж ти в мене мудра! – захоплено прошепотів. – Так, ти все правильно кажеш: то Господь нам посилає випробування. І ми його витримаємо. Ми сильні. А наше почуття – незламне. Воно подолає всі перепони і незгоди. І навіть час над нашим коханням невладний. Бо воно вічне!

Міцно обійняв, стиснув її руку й припав губами до її солодких вуст.

– Софієчко! – почувся тихий оклик нянечки. – Ти тут, доню?

О, ні... Ну чому так невчасно? Чому?! Підвела голову – на сходах стояла нянечка, вдивляючись у прочинену браму.

– Я мушу йти... – прошепотіла, притискаючись до нього.

– Чекатиму тебе завтра тут! – пошепки відповів, все ще не відпускаючи з обіймів. – Кохаю тебе...

– Кохаю тебе... – відлунням повторила.

Забігла у двір, озирнулась. Він стояв там, за залізним пруттям паркану, такий нещасний і самотній, – серце її краялось на шматки. Торкнулась пальцями розпашілих від поцілунку вуст і кинула йому в повітря той цілунок. Якусь мить дивилась на нього, притиснувши до грудей руки, аж поки знову не приземлив голосний шепіт нянечки:

– Софієчко, батько про тебе питався! Я сказала, що ти вже спиш! Хутко до себе!

– Так-так, нянечко, вже йду... – підіймаючись сходами, схилила голову.

– А завтра ми з тобою побалакаємо, – тихо мовила їй услід нянечка.

– Так-так, завтра... – відповіла механічно, не замислюючись про суть.

Дійшла до дверей, знову озирнулась. Він досі стояв там... Кинутись би до нього! Стиснула щосили дверну ручку, рвучко відпустила й уже хотіла помчати, але нянечка, відчувши її намір, міцно схопила за руку.

– Ти що собі думаєш, Софієчко? Ти що собі думаєш? Хутко до себе в кімнату! – сердито запричитала вона і потягла її в дім, кинувши гнівний погляд у темінь за парканом. Хоч і не бачила, хто там був, але все розуміла. Все розуміла з тих пір, як Софієчка стала печально-задумливою ще минулої весни... І хоч не зізнавалась їй дівчинка, – для неї все було зрозуміло. Ну, нічого, завтра вони про все побалакають. Глянула услід Софії, котра, похиливши голову, підіймалась на другий поверх, і лиш зітхнула: бідолашне дитя!

Літо минуло в сумній тривозі й тремтливому очікуванні коротких, як спалах зірки, зустрічей. Не завжди вдавалося Софії вирватись непомітно з дому, щоб на мить побачити, обійняти коханого й стиснути його руку. Нянечку посвятили у цю страшну таємницю, і, хоча вона не схвалювала цих таємних нічних побачень, утім, вибору не мала, бо розуміла: почуття ці справжні й не знають перепон. Вона відчувала їхнє страждання, їхню пристрасть, і серце її було прихильне до цих двох закоханих. Софієчка розповідала їй про Степана, і нянечці він подобався, вона уявляла його дивовижним парубком – таким добрим, щирим і закоханим. Звісно, останнє було основною його принадою...

Степан тяжко зносив розлуку. Його обурювала вся ця ситуація із батьком коханої, з його категоричними ультиматумами. Була би його воля, він умить розібрався б із цим панським зазнайством! Позаяк чудово розумів, що умова, виставлена батьком Софії про очікування до осені – лиш безглуздий привід їх розлучити. Він знав, що й тоді їм не буде дозволено бачитися й бути разом, їхні світи на правду різні та поєднати їх не дозволять їм нізащо. Проте вирішив послухати кохану й зачекати. Він потерпить, схилить голову. Заради коханої. Заради неї він здатен на все.

По обіді, у час, коли вони раніше стрічалися з коханою, він тепер блукав на самоті. І ті – колись рідні – вулички тепер були йому *не такі...* *Не такі* без коханої – порожні, чужі. Повітря мов хтось забрав!

Він боявся випустити на волю той вируючий всередині вулкан, бо знав: якщо вже не втримає, то той змете на шляху все й вороття назад не буде. Тому, зціпивши зуби, чекав. А щоб легше зносити розлуку, занурився з головою в роботу. Зачастив до професора Конопенка, з цікавістю слухав його доповіді. Вже нарешті взяв у нього інтерв'ю і написав чудовий матеріал, який сподобався редактору. Набрився вражень і науки з лекції Франка. Та головне – почав збирати матеріал для своєї книги і навіть почав її писати! Лише спомини про хвилинні зустрічі з коханою із настанням темряви додавали йому снаги й сили терпіти будь-що. Зустрічі ті були, мов краплі життєдайного еліксиру, яким він напувався і з нетерпінням чекав наступних.

Коли настала осінь, чекати стало несила. Він шурхав опалим висохлим листям, яке ганяв по бруківці вітер, і ледве стримував себе, щоб не кинутись просто зараз до неї в дім, вимолюючи на колінах її руки...

А якось Софія сповістила, що батьки її збираються на кілька днів до родичів у Краків. І якщо все буде добре, то вони зможуть бачитися без перепон усі ці дні. З нетерпінням чекав, малюючи в думках майбутні зустрічі з коханою...

* * *

Того ранку в небі творилось справжнє безумство. Сотні, ні, тисячі ворон кружляли в небі у якомусь несамовитому колі. Софія вибігла у двір і, завмерши, дивилася вгору. Зловісне каркання моторошним відлунням закрадалося в душу й осідало неспокоєм. Неспроста ці хижі птахи злетілися сюди. Ой, не до добра...

По обіді вони зі Степаном мають зустрітися на їхньому місці. Нарешті вона зможе спокійно вийти з дому й піти до коханого! А він чекатиме на неї там, під ліхтарем, як завше...

День тягнувся нескінченно довго. Увесь час Софія стривожено позиркувала на годинник і, ледь дочекавшись полудня, почала збиратися. Треба поспішати. Треба поспішати до Нього!

Швидко діставшись вулички, вона сповільнила ходу й прислухалась до шурхання опалого листа під ногами. Як славно воно шелестить – наче вишіптує свої секрети. Усе ж чудова пора – осінь. І хоча Софія більше любила весну, утім, обожнювала прохолодні осінні ранки, в мороці яких чується дзвін костелів і соборів; затишком огортали душу дивовижні теплі вечори, коли янтарно-гранатове й сліпучо-жовте вбрання на деревах перетворювалось на ледь золотаву, мерехтливу у вечорових сутінках романтично-меланхолійну казку...

Ось і їхнє місце. Коханого ще немає... Але невдовзі він прийде. Вона чекатиме на нього тут, під ліхтарем, де він завше чекав на неї. Софія стояла, аж доки не почало смеркати, проте коханого все не було. Де ж він?

А котра зараз година? Хто би їй сказав, котра зараз година? Он іде якийсь пан. Софія хутко підбігла до нього:

– Прошу, пане, скажіть, котра зараз година?

Чоловік вийняв із кишені годинник і, зморщивши лоба, придивився.

– За десять вісімнадцята, – мовив він, заховав годинник і пішов собі далі.

Господи, де ж коханий? Чому його так довго немає? Він мав би бути тут майже годину тому! Невдовзі й ліхтар запалили, все довкола огорнулось теплим сяйвом.

Софія металась вуличкою й увесь час озиралася, шукаючи очима рідну постать. Де ж він? Невже з ним щось трапилось? Невже... Та ні. З ним усе в порядку. Котра ж година? Котра година?! Вона конче мусить знати, котра зараз година! А коханий невдовзі прийде. Він обов'язково прийде.

Дівчина знову побрела до ліхтаря, шурхаючи опалим листям, як раптом під ногами помітила власну тінь. Але ж... ліхтар попереду!

Звідки узялася тінь? Вона підвела голову в небо й аж примружилась від місячного сяйва. Такого місяця вона ще не бачила у своєму житті. Який він величезний і сліпучий! А зорі! Вони так яскраво палахкотять! Це просто якесь диво!

Дійшовши до *їхнього місця*, продовжила чекати, лиш тепер її стривожене серце вже не знаходило причин для заспокоєння. З коханим щось трапилось... Господи, що ж їй робити тепер? Ураз пригадалась учорашня батькова мова за обідом про якісь страйки, що останнім часом почалися в місті. Невже Степан... Усередині похолонуло: він запросто міг бути серед страйкарів, бо першим піде домагатися тієї справедливості й правди для людей! Такий уже він бунтар. О-о-о, як же тривожно на душі!

Потрібно дістатись до центру міста, може, щось з'ясується! Дарма, що в місті неспокійно, що ходити самій небезпечно. Байдуже, що їй узагалі заборонено виходити з дому! Вона мусить знайти коханого! Дорогою пригадувала їхні останні зустрічі. Степан був такий задумливий і смутний. Щось ніби картало його. А от що, він їй не зізнавався. Та зараз вона, здається, збагнула, що він мав на думці...

У тяжких роздумах Софія спішно йшла порожньою вулицею. Ближче до центру з'явилися перехожі, і дівчина пильно вдивлялась у їхні постаті, освітлені тьмяним сяйвом запалених ліхтарів упереміж із місячним, котре додавало місту якоїсь химерної таємничості. Обличчя перехожих видавались їй якимись сіро-синіми, мов неживими. Та головне – коханого серед них не було. Де ж він? Господи, де коханий? Що з ним?!

Центральні вулиці теж були майже порожніми. Дивно. Щось не те із цим містом, щось не те! – крутилось у голові. Тут завжди так людно – чи то ранок, чи пізній вечір.

Раптом з боку вулиці, у тіні дерева, вона помітила чиюсь високу темну постать. Кого вона нагадує їй? Неначе як пані, котру вона стрічала колись весною... Так, це точно вона, – з темряви поволі проявлялись обриси крилатого капелюха, довгого плаща. Усередині похолонуло. Заплющила очі, притиснула до грудей руки – геть, геть з

моїх очей, чи пак думок! Різко розплющила очі, глянула пильно в темряву – порожньо. Зітхнула з полегшенням... Господи, аби знайти Його, лиш би побачити, лиш би все було добре! Лиш би з Ним все було добре, Господи!

Софія рушила далі й раптом здумала про пив'ярню, яку згадував у розмовах Степан. Вони з другом Яковом там часто зустрічалися. Може, він там?

Швидко віднайшла пив'ярню. Зупинилась коло вікна, придивилась. Як же вона туди зайде? Там самі чоловіки. О... Щось ворухнулось тривожне в серці, та дівчина миттю відігнала те сум'яття: вона мусить знайти коханого!

Рішуче шарпнула двері й зайшла всередину. Закашлялась – сивий ядучий дим вдарив у ніздрі. Крізь туманну поволоку роздивлялась чоловіків, котрі сиділи за столиками з гальбами в руках. Ні Якова, ні коханого серед них не було. Звісно, чому би йому тут сидіти, в той час коли вона на нього чекає. Він би так не зміг...

Підійшла до шинкаря – опасистого коцюрбатого чоловічка років під п'ятдесят, котрий саме обтирав із лисини піт.

– Пане, прошу, ви, часом, не знаєте Степана Савицького? – спитала, перегукуючи гамір.

– Та чом не знаю – знаю! – спрощучу мовив шинкар, засунувши в кишеню засмальцьованого фартуха брудну хустинку. – Хто не знає Степана Савицького? Писака ще той! Вічно з тим чорнилом носить як дурень зі ступою!

– Він був тут сьогодні?

Шинкар замисливсь на хвилю, почухавши широкого носа.

– Так, був!

– Точно був? – перепитала.

– Та, їй-бо, був! – витріщив і без того банькати очі той.

– А коли? Давно?

– А чого ви, панночко, ним цікавитесь? – пильно глянув їй у вічі. – Нашо він вам здавсь?

– Я... – запнулась Софія. – Мені він дуже потрібний. Ми мали зустрітись, але він не прийшов. Я хвилююся – може, з ним щось сталось?

– Та що з ним могло статись! Холера його не вхопить! Він не так давно тут був. Забувсь, мабуть, за ту здибанку, – розсміявся товстун.

– Вибачте, – знічено мовила вона й, розвернувшись, хутко попрямувала до дверей.

– Гей, панночко! – почула за спиною неприємний голос. – Ти що тут забулась? Заблукала, либонь?

Озирнулась і просто перед собою побачила якогось замурзаного нездалого чоловіка років під тридцять у брудному одязі. Щось дике було в його погляді...

– Випий зі мною! – протягнув їй гальбу й тріпнув брудними патлами.

– Я вже йду, вибачте, – потупила погляд у підлогу й рушила до виходу.

– Гей, ти шо! Куди пішла? Чекай! – схопив її за рукав. – Випий зі мною, якшо вже прийшла!

– Остапе, облиш панянку! Дивись, перелякана яка! – гукнув йому шинкар.

– Не твоє діло! – огризнувся той. – Випий, кажу тобі! – всучив їй в руки холодну гальбу.

Як же тут огидно... Софія глянула на чоловіка й, ледь стримуючи відразу, пригубила гальбу. *Яке ж воно гірке...*

– Пий-пий! О, fajно є! – задоволено зареготав чоловік, поглядом шукаючи підтримки в присутніх тут завсідників. – Все пий!

– Я не можу... я взагалі не п'ю... – ледве втримуючи гальбу тремтячими руками, видихнула.

– Облиш панянку! – знов гримнув шинкар.

– Кажу тобі, не твоє діло! – вирячивши банькаті очі, просичав йому чоловік і задоволено глянув на Софію. – Дивись: їй подобається! Вона вип'є все. А ні – то пошкодує!

Конец ознакомительного фрагмента.

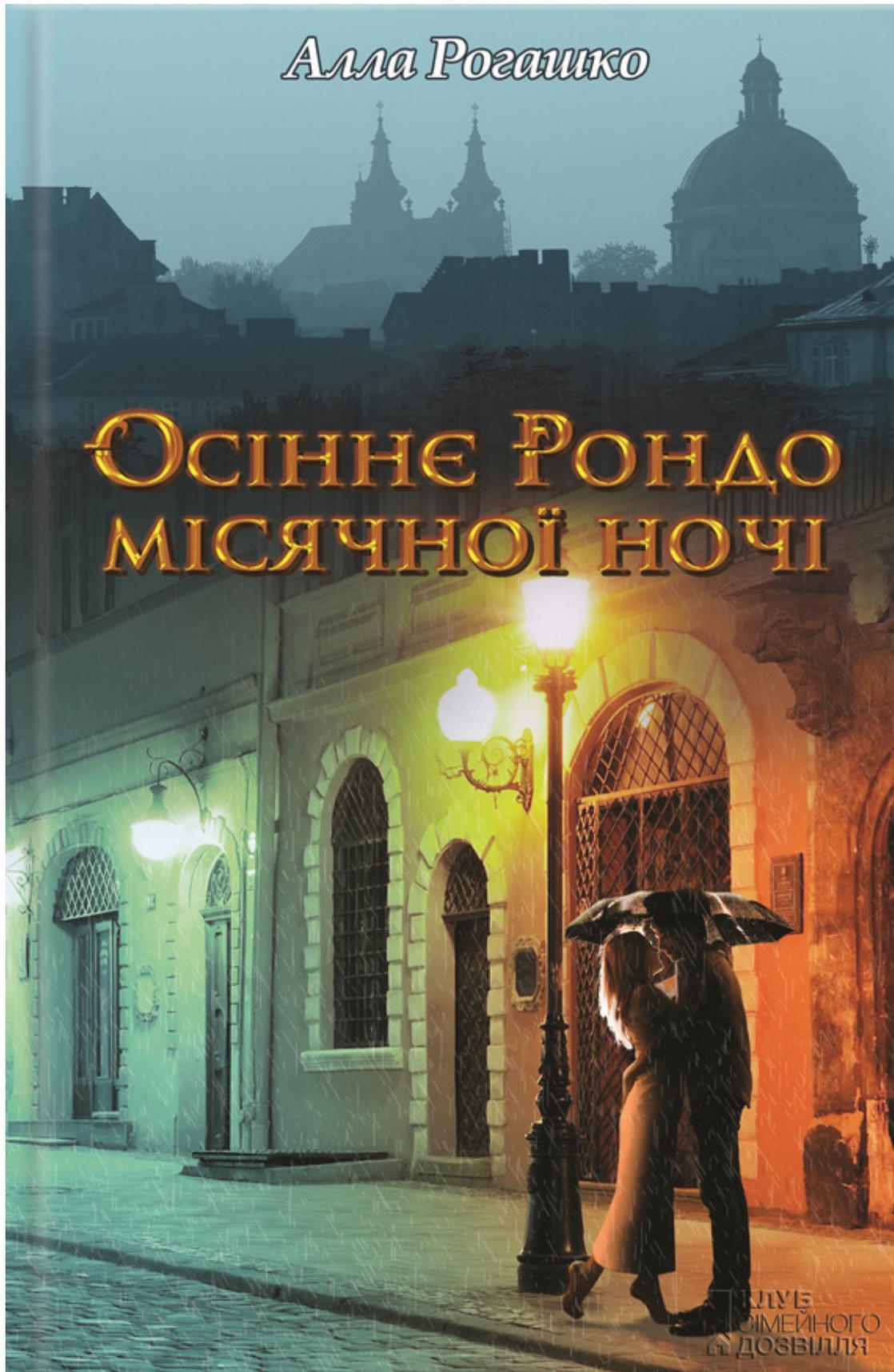
Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

Алла Рогошико

ОСІННЕ РОНДО МІСЯЧНОЇ НОЧІ

ЖИВЕ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Примечания

1

Рондо (від фр. *rondeau* – «коло», «рух колом») – музична форма, для якої характерне кількаразове повторення основної теми, що чергується з епізодами різноманітного змісту.

[Повернутися](#)

2

У 1891–1894 рр. на березі річки Млинівка біля збігу вулиць Пелчинської (тепер вул. Вітовського), Коперника та Вулецької (тепер вул. Акад. Сахарова) були збудовані перша львівська електростанція постійного струму потужністю 400 кінських сил (що відповідає сучасним 300 кВт) і трамвайне депо для розташування перших львівських трамваїв.

[Повернутися](#)

3

26 квітня 1891 року Іван Франко прочитав у Львові лекцію на тему «Сила землі в сучасному романі».

[Повернутися](#)